

Magyar Pszichiátriai Társaság

ETIKAI KÓDEX

2001

Elfogadtatott a Magyar Pszichiátriai Társaság budapesti vezetőségi ülésén, 2001. március 29-én.

Hatályba lépett
az elfogadást követően, a Társasági Hírekben történő hivatalos kihirdetéstől számított 30. naptól.

1. Bevezető

Az MPT alapszabálya, illetve Szervezeti és Működési Szabályzata (1993) 6. sz. mellékletét képező, „Az orvosi etika elveinek alkalmazása a pszichiátria területére (Etikai Kódex)” címet viselő ajánlások napjainkra már kiegészítésre, gyakorlatilag teljes egészében felújításra szorultak.

Indokolja a változtatásokat az, hogy az elmúlt években mind a hazai, mind a nemzetközi szabályozásokban jelentős változások történtek, illetve bővült a változásokat megalapozó és hozzáférhető szakirodalom köre.

Szükségessé vált a teljes körű, az eddigieknél részletesebb iránymutatás, benne a pszichiáterek általános és speciális etikai szabályainak összefoglalása, különös tekintettel az eljárás ügyrendi kérdéseinek részletezésére.

2. ETIKAI SZABÁLYOK

2.1. Preambulum

Mint minden orvos számára, a pszichiáterek számára is meghatározó módon iránymutatóak, és a kamarai törvény (1994. évi XXVIII. törvény) szerint kötelező érvénnyel betartandóak a Magyar Orvosi Kamara Etikai Statutumának szabályai, ugyanakkor a pszichiátria sajátosságaira tekintettel az általános érvényű szabályok mellett a pszichiátriai betegek gyógykezelése során a pszichiátria, a pszichoterápia területén különös szabályok alkalmazása indokolt.

Az általános, valamint a különös etikai szabályok ismerete és betartása, ezzel együtt a változások követése kötelező minden szakember számára.

Néhány további iránymutató jogszabály, nemzetközi egyezmény, ajánlás, melyek ismerete és alkalmazása nélkül szakszerű, egyben etikus pszichiátriai vagy pszichoterápiás kezelés során megkerülhetetlen:

- Az 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről, benne részletes szabályozás a betegek jogairól, a gyógyítóról, a gyógyítás feltételeiről, az orvos-biológiai kutatásokról...
- Alapelvek a pszichiátriai betegek védelméről és pszichiátriai gyógykezelésről szóló ENSZ-egyezmény (1991) magyar fordítása (1997).
- Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Európa Tanács, 1994.
- Egyezmény az ember jogainak és méltóságának védelméről, tekintettel a biológia és az orvostudomány alkalmazására. (Bioetikai konvenció) Európa Tanács, 1997.
- R (99) 4. számú Európa Tanácsi Ajánlás a cselekvőképtelen nagykorúak jogi védelméről.
- Kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló - az 1995. évi III. törvénnyel kihirdetett - nemzetközi egyezmény.
- Törvény az egészségügyi adatok védelméről. (1997. évi XLVII. Törvény)

A pszichiáter etikai felelőssége elsősorban a páciens vonatkozásában áll fenn.

Tevékenysége során meghatározó értéként kezeli az alapvető bioetikai elveket: az autonómiát, benne az egyén önrendelkezését, az őszinteséget és a bizalmat, az igazságosságot, a páciens érdekeinek elsőbbségét („a beteg javára történő gyógyítást”), az ártalom kerülésének hagyományos értékét.

E mellett a pszichiáter felelőssége a társadalom más, a pszichiátriai tevékenységben résztvevő egészségügyi és nem egészségügyi segítőivel kapcsolatban is fennáll, elsősorban a szakmai szabályok betartása és a szakmai szereppel való azonosulás érdekében.

2.2. Alapfogalmak ezen Etikai Kódex alkalmazásában

2.2.1. Pszichiáter az az orvos - beleértve a nyugdíjban levőket is, aki pszichiátriából szakvizsgával rendelkezve szakemberként (terapeutaként), mindenkori minősítésére figyelemmel vesz részt (önállóan vagy munkacsoport tagjaként) kezelési, kutatási és oktatási programokban.

2.2.2 Klinikai szakpszichológus (pszichológus), aki szakirányú végzettséggel pszichiátriai betegségek kezelését végző munkacsoport tagjaként, kutatóként vagy oktatóként és az orvos mellé rendelt önálló felelősségű szakemberként végzi pszichiátriai páciens kezelését a diplomával igazolt alap-szak, és/vagy a ráépített képzésben megszerzett pszichoterápiás módszerrel. Farmakoterápiás kezelésre önállóan nem jogosult.

2.2.3 Rezidens (szakorvos jelölt), aki felelős pszichiáter(ek) irányítása mellett szervezett képzésben vesz részt és szakvizsgára készül. Szakmai kompetenciája a klinikai gyakorlatban korlátozottan érvényesül, de etikai szempontból a pszichiáterre vonatkozó követelmények rá is érvényesek, etikai felelőssége a pszichiáterével azonos.

2.2.4. Segítő mindenki más, beleértve az egyéb diplomást, a szakdolgozót, a személyzet bármely tagját, aki pszichiáter irányítása mellett részt vesz a pszichiátriai beteg ellátásában.

2.2.5. Páciens (kliens, pszichiátriai beteg) a pszichiátriai szakellátást, szervezeti modelltől, tulajdonviszonyoktól függetlenül, mint szolgáltatást közvetlenül igénybevevő személy.

2.2.6. Terápia (kezelés, gyógykezelés) az a kapcsolat, melyben a segítő szakember rendszeres foglalkozásokon keresztül a gyógyító protokollok szellemében a terápiás célkitűzéseknek megfelelő szolgáltatást nyújt a páciens számára.

2.3. A pszichiáter tevékenysége során felmerülő fontosabb etikai kérdések

2.3.1. A mesterség általános szabályairól

A pszichiáter hivatása az emberi élet és egészség oltalmazása, különös tekintettel a pszichés betegségek megelőzésére, a pszichiátriai betegek kezelésére, szenvedésük enyhítésére, életminőségük javítására törekedve.

A pszichiáternek kötelességeit békében és háborúban egyaránt teljesíteni kell, tekintet nélkül az ellátandók életkorára, fajtájára, nemzetiségére, vallására, társadalmi helyzetére, származására, anyagi helyzetére, politikai véleményére, szexuális orientációjára, vagy más különbözőségére.

2.3.2. A szerepről és működtetéséről általában

A pszichiáter tevékenysége a beteg érdekét kell, hogy szolgálja. Minden pszichiáter köteles páciensének – a szakma szabályainak betartásával, a tudomása és lehetőségei szerinti legjobb kezelési módot ajánlani, illetve biztosítani.

2.3.3. Kompetencia-kérdések

A pszichiáter tevékenysége során – figyelemmel mindenkori minősítésére – nem lépheti túl tudását és jártasságát. Ha egy vizsgálat, kezelés, vagy igazolás kiállításánál kétségei támadnak, akkor kompetens kollégával konzultációt kell kezdeményeznie. A beteg kérésére is köteles kezdeményezni a konzultációt.

2.3.4. Működési feltételek

A pszichiáter munkáját a személyi és tárgyi feltételek minimumát figyelembe véve, a mindenkori szakmai irányelvek (protokollok) kivitelezhetőségéig végezheti. A még elfogadható kompromisszumok határa alatt a kezelés feivállalása szakmai és etikai megfontolásokból is súlyosan kifogásolható.

2.3.5. Minőségbiztosítás

A pszichiáterek képzettségüket nem maguk ítélik meg. A megfelelő színvonalú ellátás érdekében kötelességük ismereteiket szinten tartani, tovább képezni magukat. Kötelesek megismerni, elsajátítani, és lehetőség szerint alkalmazni a legújabb kutatási és gyakorlati ismereteket.

2.3.6. Díjazás

Amennyiben a terápiás szerződés részét képezi a terápia díja, akkor ennek összhangban kell lennie a szakmában elfogadott mindenkor díjazással.

Árlista hiányában a díjtételeket a pszichiáter maga határozza meg.

Az ellenszolgáltatás nélküli kezelés etikailag nem kifogásolható.

Kolléga és/vagy hozzátartozójának térítés ellenében történő kezelése etikai szempontból kifogásolható.

2.3.7. Munkára való alkalmasság

A pszichiáternek kötelességei teljesítése, munkája végzése során tudatállapot-módosító szer (alkohol, drog, nem terápiás dózisú gyógyszer) hatásától mentesnek kell lennie.

2.3.8. Szakmai képzettség

A pszichiáter szakmai ismereteit bővíteni és a tevékenységével kapcsolatos bioetikai szabályokat megismerni – értelemszerűen alkalmazni is – egyaránt köteles.

2.4. A pszichiáter és páciens kapcsolatának etikai szabályai

2.4.1. Emberi jogok

Az emberi jogok tiszteletben tartása a pszichiáter alapvető kötelessége.

A pszichiáter soha nem segédkezhet az élet elvételében, információ kiereszkolásában vagy más, lealacsonyító tevékenységben. A pszichiáter nem használhatja tudását és jártasságát arra, hogy megkönnyítse kegyetlen eljárás bármely formájának az alkalmazását, tekintet nélkül a felhozott érvelésre.

2.4.2. A betegjogok érvényesülésében elvárt, kívánatos viselkedés

A pszichiáter tevékenysége akkor etikus, ha munkáját (tevékenységét) a mesterség szabályai, a szakmai irányelvek, illetve a törvényben rögzített általános betegjogok és a pszichiátriai betegekre vonatkozó jogi és szakmai szabályozás betartásával végzi.

2.4.3. A terápiás kapcsolat működtetésének néhány kérdése

A pszichiáternek törekednie kell olyan terápiás kapcsolat kialakítására, mely a felek közötti megegyezésen alapul. Ez a kapcsolat egyaránt magában hordozza a bizalmat, a kölcsönös tájékoztatást, a felvilágosítást, a titoktartást, az együttműködést és a felelősség megosztását, ami lehetőséget biztosít a páciensnek, hogy a sorsát érintő döntéseknek a lehető legteljesebb mértékben részese lehessen.

Hiányzó betegségbelátás esetén is törekedni kell olyan orvos-beteg kapcsolat kialakítására, melyben a beteg gyógykezelését önként vállalja. Önkéntesség hiányában a törvény előírásai szerint kell eljárni. Kényszerintézkedést csak a jogszabályi előírásoknak megfelelően, az emberi méltóság tiszteletben tartása mellett lehet alkalmazni.

Ügyelni kell arra – és a pszichiáter felelős azért –, hogy a korlátozás soha ne legyen megtorló jellegű.

2.4.4. A terápiás szerződés

A kezelés feltételeiről, céljairól, időtartamáról, az ülések gyakoriságáról, a kezelés várható befejezésének idejéről, a kezelés hosszáról, a terapeuta elérhetőségéről, az ülések (kontroll-vizsgálat) lemondásáról, új időpont megbeszéléséről, a késésekről, a kölcsönös értesítésről, a bizalmas információk kezeléséről, a titoktartásról, adott esetben a tiszteletdíjról, és így tovább – mindezek vállalásáról a tájékozott beleegyezést kiegészítő szóbeli megállapodás tekinthető terápiás szerződésnek. A terápiás szerződés elemeinek részletezése a választott eljárástól függ.

2.4.5. Kezelés vállalása

- A pszichiátriai kezelésnek a szakember részéről történő vállalásában alapfeltétel a pszichiátriai betegség, a mentális- és viselkedészavar kategóriáiban leírható probléma, illetve a pszichiátria és pszichoterápia eszköztárával megközelíthető klinikailag jelentős pszichológiai tünetegyüttes megléte.
- A pszichiáter utasítsa vissza a páciens pszichiátriai kezelését olyan esetben, amikor a pszichés zavar szakvéleményével nem támasztható alá.
- A pszichiáter szakszerűen és etikusán jár el, ha kezelést csak vizsgálatot követően, és akkor kezdeményez, ha azt tervezhetően végig is tudja vinni és azt észszerű időhatáron belül a kitűzött célok elérésével be is tudja fejezni.

- Etikus pszichiáter gondoskodik terapeuta-váltásról, ha időközben bármely ok miatt a kitűzött terápiás cél megvalósítása az eredeti keretek és feltételek között elháríthatatlan akadályokba ütközik. Akadályoztatást jelelhet a folyamatnak a terápiás céloktól való eltérő alakulása is. A változásokról időben tájékoztatást kell adni az érintett páciensnek. Akadályoztatása esetén a páciens hozzájárulásával szervezi a terapeuta-váltást. (Ez alól kivételt a *vis major* képez.)
- Pszichiátriai sürgősségben időponttól és helytől függetlenül a pszichiáter is haladéktalanul elsősegélyt nyújt. A hosszabb távú terápiás célkitűzéseket megfogalmazó kezelési terv kialakítására, ezzel együtt a kezelés vállalásának mérlegelésére a már befejezett sürgősségi ellátás után kerülhet sor.

2.4.6. A segítő kapcsolat és a magánszféra

A segítő kapcsolat minden más viszonyulásmódot kizár, különös tekintettel a szakember és a kliens szexuális kapcsolatára.

2.5. A szakemberek közötti kapcsolattartás etikai vonatkozásairól

2.5.1. Munkakapcsolat pszichiáterek (terapeuták) között

- Alapja a kollegialitás és a mások által végzett szakmai tevékenység tiszteletben tartása.
- Etikailag kifogásolható tehát az olyan terápiás kapcsolat, ami a pszichiáternek bizonyíthatóan rendelkezésére álló tények ellenére a páciens előző, aktuálisan még működő, még nem lezárt terápiás kapcsolatát, ezzel együtt a korábbi terapeuta – közvetlen vagy közvetett – tájékoztatását figyelmen kívül hagyja.
- Etikátlan továbbá más szakember tevékenységéről, annak távollétében – bármely helyzetben (szakmai közegben vagy azon kívüli) – elmarasztaló véleményt nyilvánítani, beleértve a korábban javasolt kezelés, gyógyszerelés megalapozatlan bírálatát.
- Különösen súlyos az etikai vétség, ha a megalapozatlan elmarasztaló vélemény írásban kap nyilvánosságot (leletben vagy szakmai közleményben) – az aláíróktól és/vagy a kiadótól elvárható szakmai ellenőrzés, illetve az elvárható körültekintés hiánya miatt szaklapban jelenik meg. Ez esetben a szerző(k) és/vagy a lelet kibocsátói, valamint a közlemény kiadójának együttes etikai felelőssége mérlegelendő!

2.5.2. A szupervízió kérdései

A pszichiáter tevékenysége szupervízió során akkor etikus, ha az segíti a hozzáfordulók szakmai fejlődését, ha kölcsönösen betartják a szupervízióra vonatkozó szakmai szabályokat, különös tekintettel a keretekre és a korlátokra. Pszichiáter saját maga és mindenek felett a páciense (betege) érdekében is köteles segítséget kérni a tevékenységével kapcsolatos személyes problémák vagy szakmai konfliktusok kezelésében.

2.5.3. Munkakapcsolat más orvosi szakmák képviselőivel

A multidiszciplináris környezetben dolgozó pszichiáter etikai szempontból is felelős a más szakterületen dolgozó kollégákkal való kapcsolattartásban. A kapcsolattartás ki kell terjedjen a páciens ellátásához fontos információk közlésére, illetve minden olyan, a páciens kezelésével kapcsolatos információ beszerzésére, ami egyebekben kívül esnék a pszichiáter kompetenciáján.

2.5.4. Munkakapcsolat a pszichológussal

A pszichiáter és pszichológus kölcsönösen segíti egymás munkáját. A munkakapcsolatban a pszichológus saját etikai kódexe és a pszichiáterek etikai kódexe megvalósítására egyaránt figyelemmel van.

2.5.5. Munkakapcsolat az ápolószeméllyel és laikus segítőkkel

Mind az ápolószemélyzet, mind a laikus segítők bevonása során a pszichiáter segíti a szakmai és etikai szabályok maradéktalan betartását, ehhez iránymutatást ad, szükség esetén képzést biztosít, összességében törekszik a partneri viszonyulás kialakítására és a gyógykezelést hatékonyan elősegítő munkakapcsolatra.

2.5.6. A kollegiális segítség kérésekor

Vészhelyzetben vagy bármikor, ha a diagnosztikus, illetve a terápiás munka célkitűzéseinek megvalósítása elakad, akkor a megoldás érdekében a szakemberek egymástól segítséget kell kapjanak. A kollegiális segítségnyújtás megtagadása, meg nem adása etikai szempontból is súlyosan kifogásolható!

2.6. Az adatvédelem – adatkezelés etikai vonatkozásairól

2.6.1. Dokumentáció

A pszichiáter a kezelésről a vonatkozó szabályok szerint feljegyzéseket készít, dokumentációs (regisztrációs) tevékenysége során gondoskodik az adatvédelem és adatkezelés szabályainak betartásáról, különös tekintettel a páciens, a vele kapcsolatban álló harmadik fél jogaira.

A tájékoztatáson túl a páciens kérheti a betekintést a vele kapcsolatos dokumentumokba, illetve másolatot is kaphat. Ha a pszichiáter az egészségügyi dokumentáció megismerését a páciensről, annak állapotára tekintettel – az iratok egészére vagy egy részére – megtagadja, akkor döntését indokolnia, és dokumentálnia is kell. Ez esetben nem elég leszögeznie, hogy az adatok megismerése a beteg gyógyulását nagymértékben veszélyeztetné, részletesebben is indokolnia kell véleményét. A dokumentálás történhet írásban, nyomtatott formában, elektronikusan (mágneses adathordozón), kép- és hangrögzítéssel is.

Az általános adatvédelmi szabályok adathordozótól függetlenül érvényesek.

(lásd még: 2.6.4. szakasz: *kép és hangrögzítés*)

2.6.2. Titoktartás

A pszichiáter időbeli korlátozás nélkül titoktartásra kötelezett, a beteg állapotával kapcsolatos, a szolgáltatás nyújtása során vagy azon kívül, a páciens betegségét érintő és a tudomására jutott minden adat és tény tekintetében.

2.6.3. Tanúskodás

A pszichiáter, aki foglalkozásánál fogva titoktartásra köteles, a vallomással titoktartása kötelezettségét megsértené, ezért megtagadhatja a vallomástételét. Ez alól csak az írásban történt felmentés vagy jogszabályi kötelezettség jelent kivételt.

2.6.4. Kép- és hangrögzítés

Technikai rögzítő eszközt (audió, videó) mindenkor a páciens előzetes tájékoztatását, illetve beleegyezését követően lehet csak alkalmazni. A tájékoztatásban ki kell térni a felhasználás céljaira. Előzetes beleegyezés után is indokolt lehet a feldolgozott (vágott) anyag felhasználása előtt a páciens tájékoztatása és az ismételt beleegyezés kérése. A pszichiáter személyes felelőssége a felvételek biztonságos tárolása, az illetéktelen hozzáférés (felhasználás) megakadályozása.

2.7 Kutatás – Tudományos munka – Publikációk fontosabb etikai kérdései

2.7.1. Alapfeltétel

Tudományos kutatás csak a vonatkozó jogszabályok betartása mellett tekinthető etikusnak. Tudományos kutatásra (ami közvetlenül érinti a páciens) csak az érintett tájékozott beleegyezésen alapuló önkéntes beleegyezésével kerülhet sor. Adatok továbbítása, feldolgozása, beleértve az eredmények nyilvánosságra hozatalát is, csak anonimizált formában történhet. Ugyanez érvényes a kísérleti eljárásnak minősülő gyógyszervizsgálatokra is.

2.7.2. Engedélyeztetés

Kezelések hatásával kapcsolatos tudományos adatgyűjtés és vizsgálat csak etikai bizottsági engedély birtokában tervezhető, illetve végezhető. Ez egyaránt vonatkozik a biológiai és pszichoszociális (pszichoterápiás) kezelésekkal kapcsolatos kutatásokra.

2.7.3. Közlési feltételek

A tudományos közlések (első szerző, társszerzők, szerzői jogok érvényesítése) etikai szabályait tekintve a MOK hatályos etikai szabályozása irányadó.

2.7.4. Szerző és kiadó együttes felelőssége

Olyan közlemény megjelentetése, melyben a szerző(k) mások tudományos eredményeit megalapozatlanul kétségbevonja, ezzel más(ok) szakmai jóhírét veszélyezteti, a szerző és kiadó együttes felelősségét veti fel.

(lásd még a 2.5.1. szakasz negyedik bekezdését)

2.8. Oktatás – képzés - továbbképzés

2.8.1. A pszichiáter saját képzési-továbbképzési kötelezettsége

Jogosult és köteles – a tudomány mindenkori állásával, fejlődésével összhangban – szakmai ismereteinek folyamatos továbbfejlesztésére.

2.8.2. Tapasztalatok átadása

A pszichiáter tudásának, tapasztalatainak átadása különös tekintettel a rezidensekre, és munkatársaira, a szakember alapvető és általános érvényű etikai köteleossége. A szervezett oktatási, képzési formációkban a piaci viszonyoknak megfelelő térítéses továbbképzés nem etikátlan.

2.8.3. A páciens (terápiás anyagok) bevonása oktatásba

Csak a beteg beleegyezésével, illetve az önrendelkezés jogának tiszteletben tartásával fogadható el. Cselekvőképességében korlátozott vagy cselekvőképtelen személy esetében a beleegyezésnek a törvényes képviselő által történő megerősítése szükséges, ugyanakkor tiltakozása önmagában is érvényesnek tekintendő.

2.9. A pszichiátriai tevékenység körébe tartozó speciális kérdések

2.9.1. Kapcsolattartás a gyógyszergyártók képviselőivel

A felek szakmai és etikai szabályainak kölcsönös tiszteletben tartása mellett működtetik a munkakapcsolatot.

2.9.1.1. Gyógyszerminták elfogadásának feltételei

- A gyógyszerminták átadása/elfogadása nem párosulhat jutalom kérésével, átadásával, sem annak kilátásba helyezésével.
- Az átadásról szabályos jegyzőkönyvet kell felvenni.
- Évente legfeljebb két alkalommal és alkalmanként összesen, legfeljebb 10 doboz gyógyszer fogadható el (gyógyszer fajtánként és pszichiáterenként) a Magyarországon törzskönyvezett szokásos kiszerelésű gyógyszerkészítményekből.
- A gyógyszerminta ingyenes, kereskedelmi forgalomba nem hozható.
- A gyógyszerminta adása nem köthető a felhasználással kapcsolatos adatszolgáltatáshoz

2.9.1.2. A forgalomban lévő gyógyszerekkel végzett vizsgálatok

A vizsgálatok megtervezése, engedélyeztetése, lefolytatása – a vizsgálat fázisától függetlenül – minden tekintetben csak a vonatkozó kutatásetikai szabályok betartásával történhet.

Így a már forgalomban lévő gyógyszerekkel kapcsolatos bármely vizsgálatban pszichiáter csak az alábbi feltételek együttes megvalósulása esetén vehet részt:

- Vizsgálatok csak az azok megkezdése előtt készített – és vizsgálatokért felelős megnevezést is tartalmazó – vizsgálati terv alapján végezhetőek.
- A pszichiáter köteleossége és felelőssége a számára a szponzor által előkészített és a szükséges jóváhagyásokkal (OGYI, Független Etikai Bizottság) rendelkező vizsgálati terv megismerése.
- A vizsgálatot végző pszichiáterekkel a vizsgálat megkezdése előtt megállapodást kell kötni. A megállapodásban rögzíteni kell a vizsgálat célját, a lefolytatás speciális szempontjait, a honorálás módját.
- A vizsgálatok lefolytatásához az orvosi minta csak a gyógyszermintákra vonatkozó szabályok értelemszerű megtartásával illetve a vizsgálatához szükséges mennyiség biztosításával adható és fogadható el.
- A vizsgálatok lefolytatása során a pszichiáternek megkülönböztetett figyelmet kell fordítania az adatvédelmi szabályok betartására.
- A munkahely szakmai vezetésével megbízott személy felelős az előírásokban rögzített kutatásetikai szabályok megvalósításáért.

2.9.1.3. Ajándékozás korlátozása

Pszichiáter (pszichiátriai rezidens) nem kérhet, és nem fogadhat el ajándékot, mely

- egy adott gyógyszer felhasználására ösztönöz,
- egy adott cég termékének felhasználására ösztönöz,
- egy adott termék meghatározott mennyiségének felhasználásához, illetve
- meghatározott gyógyszer mennyiségének felírásához köti az ajándékozást.

2.9.2. Nem az MPT által szervezett szakmai rendezvényekre vonatkozó szabályok

- a) A rendezvényeken közreműködő pszichiáterek felelőssége a szakmai értékek előtérbe kerülésének, meghatározó szerepének a védelmére.
- b) Ha a rendezvény színvonala nem felel meg az esemény jellegének, vagy az túllépi a jó ízlés határát, a pszichiáterek joga jeleznie – akár a szervezőknek, akár a MPT Titkárságának.

2.9.3. A kezelés visszautasítása esetén

Az életfenntartó vagy életmentő kezelés visszautasítása esetén a törvényben előírt módon kirendelt bizottság tagjaként a pszichiáter etikai felelőssége a döntésképeség (nyilatkozatképeség) szakmai megítélésére korlátozódik.

2.9.4. Öngyilkosság

Az élet védelme az önrendelkezés jogával szemben is elsőbbséget képez, ezért a pszichiáternek szakmai és etikai felelőssége az öngyilkossági veszélyhelyzetben a szakszerű segítségnyújtás.

2.9.5. Hirdetés szabályai

A pszichiáter nem alkalmazhat félrevezető hirdetést, kerülnie kell a félreértelmezhetőséget. Valós információkkal kell segítsen a páciens a szolgáltatások igénybevételében. Egyebekben irányadóak a MOK vonatkozó szabályai.

2.9.6. Tömegkommunikáció, nyilvánosság

A közszereplés során, a nyilvános vélemény-nyilvánításakor a pszichiáter szakmai kérdésekben magánemberként is elkerülhetetlenül a szakma képviselőjeként szólal meg. Ezért a pszichiáter a nyilvánosság előtt a szakmai és vázolt etikai szabályok tiszteletben tartásával nyilvánuljon meg, segítsen a szakma megbecsülésének erősödését, tartsa szem előtt kollégái és mindenek felett a páciensek közvetlen és közvetett érdekeit.

2.9.7. Szakértői tevékenység (igazságügyi vonatkozások)

A pszichiáter szakértői szerepe és a gyógyító terapeuta szerepe céljait és keretfeltételeit tekintve is jellemző módon különbözik.

Ezt a szolgáltatást igénybevevő páciensnek is tudnia kell, ezért a vizsgálat megkezdése előtt a páciensnek egyértelműen tudomására kell hozni, hogy a vizsgálat mire irányul, a pszichiáter milyen minőségében végzi azt.

A terapeutai szerep és az igazságügyi szakértői szerep elkülönül. A terapeuta a jogi ügyekben szakértő tanúként szerepel.

3. ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

3.1. Az Etikai és Jogi Bizottság (EJB) ügyrendje

A Magyar Pszichiátriai Társaság Etikai és Jogi Bizottsága az Etikai Kódex, a Bizottság ügyrendje, a Társaság Alapszabálya alapján, valamint meghatározó módon a Magyar Köztársaság hatályos jogszabályai szerint jár el.

3.2. Az EJB összetétele

Az MPT alapszabályának és SZMSZ-ének megfelelően a bizottság (EJB) öt tagból áll.

3.2.1. Az elnök megválasztása

A küldött közgyűlés választja az EJB elnökét.

3.2.2. Tagjainak megválasztása

Az EJB további négy tagját az EJB elnöke javaslatára az MPT elnöksége delegálja.

3.2.3. Az elnök szerepe

- Az elnök feladata az EJB összehívása, az ülések levezetése.
- Az EJB határozatainak írásba foglalása és megküldése az érintett felek számára.
- Szükség esetén gondoskodik jogi szakértő bevonásáról.

3.3. Kompetenciák

Az EJB illetékessége csak az Magyar Pszichiátriai Társaság tagjaira terjed ki.

3.4. Összeférhetetlenség

- a) Nem vehet részt adott ügy elbírásában az adott ügyben bármely személyes okból érintett tag
- b) Az elnök összeférhetetlensége esetén az EJB tagjai maguk közül megbízott elnököt jelölnek ki.

3.5. Az EJB ülései és eljárása

Üléseit évente kétszer, tavasszal és ősszel tartja. A bizottság tagjai az előkészítő munkában írásban (elektronikus levelezéssel) cserélnek információt. Eljárás kezdeményezése esetén az ügyrendben megjelölt határidőkkel kerül összehívásra az EJB ülése.

3.5.1. Az eljárás indításának szabályai

A Kódexbe ütköző magatartás megvalósítása eljárást vonhat maga után.

3.5.1.2. Eljárás indulhat

- a) kérelemre,
- b) vagy hivatalból.

Kérelmet nyújthat be minden olyan természetes vagy jogi személy, aki az Etikai Kódexbe ütköző magatartás miatt sérelmet szenved, vagy akinek jogát vagy jogos érdekét a kifogásolt magatartás sérti.

Hivatalból indít eljárást a MPT elnöke, főtáskára, elnöksége és az EJB.

Az eljárás megindításáról értesíteni kell az érintett feleket a panasz tárgyát képező és az Etikai Kódex rendelkezéseibe ütköző magatartásról.

Egyidejűleg felhívhatja a feleket a sérelmes ügy egyeztetés útján való egymás közötti elrendezésére.

3.6. Az ülések ügyrendje

Az eljárási szabályokban rögzített módon és határidőkkel hívható össze az EJB ülése.

3.6.1. Határidők

- a) Amennyiben az MPT elnöksége (elnöke) a kérelmet megalapozottnak fogadja el, akkor erről értesíti az EJB-t, hogy az eljárást a hivatkozott értesítés kézhezvételeit követő 15 napon belül indítsa el.
- b) Ha az EJB eljárást nem indít, akkor a kérelem benyújtásától számított 30 napon belül köteles értesítést küldeni.
- c) Az eljárást megindító határozat ellen a határozat kézhezvételétől számított 15 napon belül lehet fellebbezéssel élni az MPT elnökségéhez (elnökéhez)
- d) Nem nyújtható be fellebbezés az eljárás megindítását elutasító határozat ellen, ha a hatályos jogszabályokban foglaltak megsértése miatt az EJB további eljárásra hivatott szerveknek továbbította a bejelentést.

3.7. Kérelmek elbírálása

- a) A benyújtott kérelemnek az ügy elbírálásához szükséges mértékben előterjesztve tartalmaznia kell a kifogásolt magatartás leírását, illetve az annak megtörténtét alátámasztó tényeket.
- b) Amennyiben a kérelem ezeket nem tartalmazza, úgy a kérelmet (határidő megjelölésével, legfeljebb egy alkalommal) hiánypótlásra visszaadhatja.

3.8. Korlátozó szabályok

Nem indítható etikai eljárás, ha a Kódexbe ütköző magatartás elkövetésétől számított egy naptári év már eltelt.

3.9. Határozatképesség

Minimális létszám az EJB létszámának egyszerű többségéhez szükséges tagok számával egyenlő.

3.10. Meghallgatás szabályai

Az érintett fél (érdekelt felek) személyes meghallgatása feltétele az eljárás lefolytatásának, de előzetes bejelentés hiányában és/vagy igazolatlanul történő távollét esetén az eljárás alá vont jelenléte nélkül is lefolytatható az eljárás.

3.11. Az EJB határozatairól

- Megállapítja: etikai vétség nem történt.
- Megállapítja, hogy az etikai vétség megtörtént,
- egyidejűleg megállapítja az elmarasztalás fokozatát.

3.11.1 A szankciók fokozatai

- a) **Felszólítás** az etikailag kifogásolható viselkedés, tevékenység, cselekmény abbahagyására.
- b) **Figyeimeztetés.**
- c) **A munkahely tájékoztatása.**
- d) **Az állásfoglalását nyilvánosságra hozása.**
  - továbbá: szakmai közvélemény tájékoztatása,
  - MOK tájékoztatása,
  - ÁNTSZ tájékoztatása.
- e) **Felfüggesztés.**
- f) **Kizárás.**
- g) Jogi eljárás kezdeményezése (törvénysértés megalapozott gyanúja esetén) az etikai eljárás egyidejű szüneteltetésével.

3.12. Fellebbezés

Az eljárást megindító határozat, illetve az EJB határozatai ellen a határozat kézhez vételét követő 15 napon belül fellebbezésnek van helye.

3.12.1. Módja

Írásban az Magyar Pszichiátriai Társaság elnökségéhez címezve.

3.12.2. Határidők

A felülvizsgálati kérelmekről az MPT elnöksége 30 napon belül dönt.

3.12.3. Jogorvoslat

A határozatot a 3.11. f és g esetén vagy fellebbezés elutasítását jogi úton meg lehet támadni.

3.13. Vegyes és záró rendelkezések

Az MPT Elnöksége és Vezetősége az Etikai Kódexet az alapszabálynak megfelelően fogadta el.

A Kódexet érintő további változások, kiegészítések az Etikai és Jogi Bizottsághoz eljuttatott javaslatok alapján, azok feldolgozását, illetve a Magyar Pszichiátriai Társaság Elnöksége által történt elfogadást követően mint ajánlás ad iránymutatást a kódex hatálya alá eső szakembereknek.

A Kódexet érintő minden egyéb, jövőbeni változás, beleértve az ajánlásokkal történő kiegészítést a mindenkori küldöttközgyűlés hatáskörébe tartozik.

Az ügyrendnek megfelelő módosítások jelen Kódex mellékleteit képezik majd.

Az Etikai és Jogi Bizottság által előterjesztett szöveget a Magyar Pszichiátriai Társaság Elnöksége jóváhagyta és eredeti formájában támogatva javasolta elfogadásra.

Budapest, 2001. március 29.

Dr. Szűcs Attila
az MPT elnöke

Dr. Harmatta János
az MPT főtktára

Dr. Szabó Péter
az MPT EJB elnöke